

Farge for byer og tettsteder i 2016

Et spørsmål om vilje, kompetanse og økonomiplanlegging.

Farger, eller manglende farger, i arkitekturen har vært et hett tema i 2015 - som nå fortsetter med full styrke. På seminaret Arctic Urban Space som nylig ble avholdt i Tromsø, luftet jeg saken for en rekke tilhørere fra byen og regionen samt en del tilreisende. Mange tilhørte kommunesektoren.

Honnør til Kongsvinger

Kongsvinger kommune var tungt representert fordi mye av min presentasjon handlet om en nylig gjennomført fargeplan for Glommengata, som jeg har nevnt i denne kommentaren før. De ville også lære mer om lys og farge i det urbane rommet, det var dagsorden for seminaret. Jeg synes denne kommunen fortjener honnør for å vie så mye kreativ tenkning og fokus på å løfte bymiljøet. Det jeg spesielt vil fremheve er respekten for å innhente fagkompetanse for å undersøke fargen som verktøy. Deres effektive styring av et fargeprosjekt har reddet en trist handlegate fra forslumming og tap av kunder til kjøpesentrene, samt inspirert lokalsamfunnet til ny giv.

Hvordan kan så en kommunekasse avse midler til slike formål? Jo de har vært flinke til å skrive begrunnede søknader.

I 2007 forelå det en intensjon om gjennomtenkt fargebruk i byen som jeg hadde bidratt til. Jeg gjorde en analyse av den verneverdige Øvrebyen mot Festningen og konstaterte at hvitt og grått hadde sneket seg inn i den ellers fargesterke trebebyggelsen. Kommunen ville igangsette tiltak, men først satse på et pilotprosjekt der det trengtes mest. De la til rette for fargeplanen i Glommengata i 2010 med det mål å se

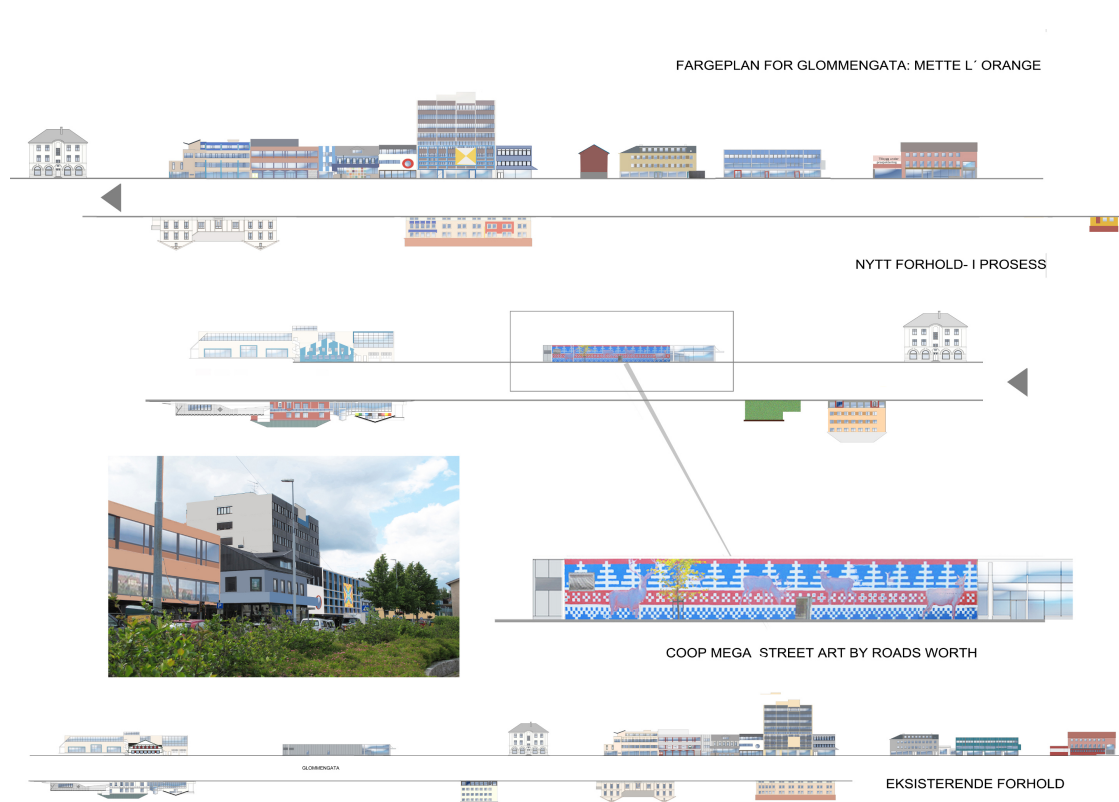
om ny kolorisme kunne heve miljøet i denne nedslitte gata, som ligger på stasjonssiden av Glomma.

Ved prosjektstart i 2010 var Glommengata en handlegate i forfall.

Støtte til fargeplan

I 2012 fikk kommunen 300.000 av Husbankens kompetansemidler for å kunne bruke nettopp eksperthjelp å gjennomføre fargeplanen, samt å bidra med et kunnskapsløft både til gårdeiere og kommuneansatte (bevisstgjøring). Blant annet ble flere seminarer arrangert, senest i 2014 med 90 deltakere inkludert ungdomsskoleelever.

Den ferdige fargeplanen for Glommengata på Kongsvinger.

Det tok tid å få gårdeierne med på dette, men gradvis snudde trenden da de så den ekstreme forvandlingen de første byggene gikk gjennom. Det hjalp også at de fikk gratis konsulenthjelp og betydelig materialtilskudd fra kommunen.

I 2013 fikk prosjektet tilsagn om 700.000 av fylkeskommunens aktivitetsmidler som kunne benyttes til fysiske tiltak, maling osv. Ved dette ble langt flere gårdeiere stimulert til å være med i prosjektet, selv om tilskuddet bare utgjorde en liten del av totalkostnadene ved oppgradering.

Målsettingen var å ha gjennomført mesteparten av planen i løpet av 2014, og 2015 som siste grense, for bruk av tilskuddsmidlene.

Ved utgangen av 2015 hadde 11 av 14 gårdeiere fulgt opp fargeplanen.

Konkret resultat

Utfordringen lå i å ta hensyn til både enkeltpersoners medbestemmelse for eget hus og ta vare på helhetsinntrykket. Dialogen sto derved i sentrum, og dialog tar tid. Man kan ikke som en diktator tre en komposisjon nedover hodet på gårdeiere. Det er heller ikke lett å få til en slik mobilisering i løpet av et par år, men det var viktig at flest mulig gårdeiere oppgraderte samtidig for å kunne inspirere hverandre og holde motivasjonen oppe.

Ved utgangen av 2015 hadde 11 av 14 gårdeiere gjennomført i tråd med fargeplanen, hvorav 8 bygg ble malt, 1 bygg fikk fasadeendring og 2 fasader fikk Street Art på veggene. Det siste var et samarbeidsprosjekt med QR 2014, et lokalt Street Art prosjekt. En av fasadene ble finansiert av kommunen og gjeldende gårdeier, COOP Mega. 5 av fasadene i gata hadde tilfredsstillende fargebruk fra før. Det gjenstår nå altså ca. 3 fasader som gjerne kan få mer farge, men vi tror disse vil endres i positiv retning i løpet av få år.

To av fasadene fikk Street Art på veggene.

Ny identitet

Stimuleringspotensialet er stort i forhold til resten av byen. Her skal det mye til at folk maler grått nå. Glommengata er blitt en snakkis og har egen facebookside med mye aktivitet. Fra å være en taper mot lokale kjøpesentra ser vi nå nyetablering av næring og større aktivitet i gatelangs. Det hjelper også at fortausarealene ble renoveret i 2013 gjennom et spleiselag mellom Statens veivesen og kommunen. Det er plantet fargerike bytrær, og et lysprosjekt er på gang.

Det ble også gjort noen framstøt for å kunne utsmykke enkelte bygg spesielt, men dette er ennå ikke gjennomført i særlig grad, bortsett fra de som mottok Street Art på sine bygg. Disse kunstnerne har imidlertid satt sitt preg på flere fasader i sentrum og på fortauene, og har gjennom dette bidratt ytterligere til å sette Kongsvinger på kartet som en by der fargene skal få leve, både i Øvrebyen, Midtbyen og på Stasjonssida. I førstnevnte ble midler fra riksantikvaren benyttet til å fargeundersøke en rekke hus for å finne originalfarger. Her var det snakk om tilbakeføring fra plastmalinger og grånet palett til tradisjons-teknikker og kulører. Dermed var sirkelen sluttet, fra bekymringsmeldingen jeg sendte ut i 2007.

Målet med å presentere prosjektet i ulike fora er å formidle erfaringer slik at andre kommuner kan ta tak i denne problematikken. Hvor finnes lokal eller ekstern fagkompetanse? Og ikke minst, hvor kan det søkes midler? Begynn gjerne der, for de finnes. Se også Husbankens nettside der flere slike prosjekter og metoder er presentert og ta et løft i 2016 for å berike bymiljøene våre.

2007

2013

2015

Glommengata i tre utgaver: grått hvitt og gult – henholdsvis 2007, 2013 og 2016. Fargene har blitt snakkis og det skal mye til for at folk nå maler grått i Konsvinger.

Glommengata.